

Verantwoordelijkheid vergt bevoegdheid

KRIS DOUMA

Kris Douma is voorzitter van de NBA

In de Strategische Update van het NBA-bestuur eind 2022 stelde de NBA zichzelf de vraag: “Hoe duiden we de ontwikkeling dat kantoren en instellingen een steeds grotere invloed hebben op de beroepsuitoefening?” Naar aanleiding van het rapport van de kwartiermakers en de ‘appreciatie’ van de minister van Financiën heb ik daarover het een en ander gezegd, wat hier en daar wat stof deed opwaaien. Laat ik toelichten waar de schoen wringt en waarom de NBA naast verordeningen voor individuele accountants, ook maatregelen gericht op accountantsorganisaties wil kunnen uitvaardigen. Van de NBA wordt verwacht dat zij de onafhankelijkheid en kwaliteit van de audit bevordert, in toenemende mate ook via maatregelen gericht op organisaties waarin accountants werken. De 53 maatregelen uit In het Publiek belang (2014) bevatten circa twintig maatregelen die niet op de individuele accountant, NBA of AFM zijn gericht, maar op de (oob-) accountantsorganisatie. Ook de daarop volgende rapporten over de sector van de MCA en Cta bevatten tal van maatregelen die op accountantsorganisaties zijn gericht. Sommige daarvan hebben opvolging gevonden in de nu in de Tweede Kamer voorliggende Wet toekomst accountancysector. Dat wetsvoorstel omvat de invoering van *audit quality indicators* en een aanwijzingsbevoegdheid voor de NBA. De slotrapportage van de kwartiermakers en de appreciatiebrief van de minister bevatten

opnieuw maatregelen gericht op accountantsorganisaties. Steeds wordt daarbij een rol voorzien voor de NBA. Tegelijk stellen zowel kwartiermakers als minister vragen bij de rol van de NBA bij het behartigen van het publiek belang. De NBA is een publiekrechtelijke organisatie met verordenende bevoegdheden, maar ook een ledenorganisatie die wordt gefinancierd met contributies van accountants. “Dat maakt de NBA kwetsbaar en vatbaar voor behoudzucht. (...) Een toenemende onafhankelijkheid en afdoende financiering is wenselijk. Dat moet doorzettingskracht bevorderen”, menen de kwartiermakers. De minister vraagt zich af of de NBA “genoeg doorzettingsmacht heeft om deze materie betekenisvol om te zetten in doelgerichte beroepsreglementering” en pleit voor een sterke en onafhankelijke publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Dus wil hij “als systeemverantwoordelijke” onderzoeken of de kwaliteit van het huidige stelsel van beroepsreglementering voldoende geborgd is; onderzoek waarbij de NBA op “passende wijze” wordt betrokken. Dit laat zien dat van de NBA wordt gevraagd een belangrijke rol te spelen bij de bevordering van de onafhankelijkheid en kwaliteit van de audit, niet alleen via de lijn van individuele accountants, maar zeker ook via maatregelen gericht op accountantsorganisatie(s). Tegelijk is de vraag of de NBA daartoe voldoende is toegerust. “Een deel van de pro-

blemen in de accountancy ligt bij de kantoren en daar kunnen wij nu niet of enkel met een omweg iets aan doen”, stelde ik in een FD-artikel. Daarom pleit ik voor duidelijker verhoudingen en een zuiverder scheiding tussen opstellers van regelgeving voor accountants, controle op naleving daarvan door de AFM en rechtspraak door de Accountantskamer. In het FD noemde ik dat herstel van de ‘trias politica’, met de minister van Financiën als systeemverantwoordelijke. Het is in mijn ogen oneigenlijk dat de ‘kwaliteitsbepaler’ of ‘tekenend accountant’ verantwoordelijk wordt gemaakt voor maatregelen die in wezen gericht zijn op de organisaties waarin zij werken. In zekere zin verbindt iedere individuele accountant zijn/haar ‘lot’ aan de kwaliteit van de accountantsorganisatie. Sommigen verbinden daaraan de conclusie dat we terug moeten naar de situatie dat niet de individuele accountant, maar de accountantsorganisatie ‘aftekent’. Dat lijkt mij een rechte conclusie. In alle rapporten van de afgelopen tien jaar wordt veel van de NBA gevraagd. Op dit moment geldt dat ook voor de rol van de NBA bij de invoering van CSRD-assurance en de internationale kwaliteitsstandaarden ISQM1. Onafhankelijkheid, daadkracht en effectiviteit vragen om passende bevoegdheden voor de NBA, ook ten aanzien van accountantsorganisaties en herstel van de trias politica. De NBA werkt graag mee aan het onderzoek van de minister van Financiën. ←